

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “วาทกรรม “ครอบครัว” ของบุคคลสาธารณะ : ศึกษากรณีครอบครัวดารา” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งสนใจวิเคราะห์ตัวสาร (Textual Analysis) และการวิเคราะห์วาทกรรม (discourse analysis) เพื่อศึกษาการประกอบสร้างความหมายของคำว่า “ครอบครัว” ของบุคคลสาธารณะ เพื่อศึกษาถึงวิธีการสื่อสารเพื่อประกอบสร้าง (construct) นิยาม “ครอบครัว” ของดาราเพื่อทราบถึงวิธีการที่ดารา นักแสดงใช้ในการสร้างความชอบธรรมของ “ครอบครัวดารา” ที่ตนเองประกอบสร้างขึ้น และศึกษาถึงกฎเกณฑ์ (code) ที่เป็นข้อบังคับ ในการประกอบสร้างความหมายของ “ครอบครัว” ของดารา

ข้อค้นพบของงานวิจัยชิ้นนี้เปิดเผยให้เห็นว่า บรรทัดฐานทางสังคมเป็นตัวกำหนดให้ดาราสื่อสารเรื่อง “ครอบครัว” ให้เป็นไปตามค่านิยมหลัก และในเวลาเดียวกันดาราเป็นกลไกในการธำรงรักษาสถาบันความเป็น “ครอบครัว” เอาไว้ สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยยังค้นพบรูปแบบวาทกรรม “ครอบครัว” 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) วาทกรรมชุด “ครอบครัว” ที่ผ่านการแต่งงานและอยู่ด้วยมาระยะเวลาหนึ่ง และมีบุตรด้วยกัน จะมีการสื่อสารเรื่อง “ครอบครัว” ภายใต้วาทกรรมชุดหนึ่ง คือมีการให้นิยาม “ครอบครัว” ครอบทั้ง 5 ประการตามที่บรรทัดฐานสังคมกำหนด และทำหน้าที่ธำรงรักษาสถาบันครอบครัวตามที่สังคมกำหนดไว้ทุกประการ 2) วาทกรรมชุด “ครอบครัว” ที่ผ่านการหย่าร้าง จะมีการสื่อสารเรื่อง “ครอบครัว” ภายใต้ชุดวาทกรรมของการหย่าร้าง ที่มีการสื่อสารถึงครอบครัว ซึ่งจะมีสมาชิกภายในครอบครัวที่ประกอบด้วยพ่อ-ลูก หรือแม่-ลูก เท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะกรอบวาทกรรมชุดการหย่าร้างเป็นตัวกำหนดการสื่อสาร นอกจากนี้แล้วภายใต้วาทกรรมชุดนี้ ดาราจะมีการต่อสู้/ต่อต้าน กับนิยามบรรทัดฐานสังคม โดยเฉพาะนิยามเชิงกฎหมาย จะมีการต่อต้าน/ต่อสู้มากที่สุด และดาราที่ตกอยู่ภายใต้วาทกรรมชุดนี้ จะให้ความสำคัญกับนิยามเชิงจิตวิทยามากที่สุด และ 3) วาทกรรมชุดคู่รักที่อยู่ในระยะก่อนการสมรส (pre-marriage stage) จะมีการสื่อสารเรื่อง “ครอบครัว” หรือการใช้ชีวิตคู่ภายใต้วาทกรรมชุดความพร้อม ทั้งในด้านวุฒิภาวะ (maturity) และวัยวุฒิ การแต่งงานต้องเกิดจากความพร้อม และมีการต่อรอง/ต่อสู้กับนิยามเชิงกฎหมาย โดยให้ความสำคัญกับนิยามเชิงจิตวิทยา

ในขณะเดียวกัน ผู้วิจัยพบว่าดารายังมีสูตรสำเร็จ (spoken wording) ในการสื่อสารเรื่อง “ครอบครัว” ที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานที่สังคมกำหนดไว้ กฎเกณฑ์ในการสื่อสารถึงครอบครัว “ดารา” จะกล่าวโดยเป็นไปตามที่บรรทัดฐานสังคมกำหนด และดารามี

แนวโน้มพูดตามที่สังคมกำหนดไว้แล้วทั้งสิ้น และแม้แต่กับเรื่อง “ครอบครัว” ที่เป็นเรื่องส่วนตัว โดยใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับความเป็น “ครอบครัว” ซึ่งกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ดาราสร้างขึ้น ล้วนแต่ใช้สื่อสารสาธารณะเพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสาร เพื่อแพร่กระจายวาทกรรม “ครอบครัว” ให้เป็นที่แพร่หลาย และเพื่อเป็นการสร้างอำนาจ ความรู้ และความจริงให้กับเรื่องดังกล่าว จนอาจกล่าวได้ว่า วาทกรรม “ครอบครัว” ของบุคคลสาธารณะ จะทำหน้าที่ก็ต่อเมื่อมีการใช้สื่อสารสาธารณะมาเป็นเครื่องมือและช่องทางในการสื่อสาร สื่อสาธารณะจึงเป็นตัวแปรในการแพร่กระจายวาทกรรม และทำให้ดาราต้องสื่อสารเรื่อง “ครอบครัว” โดยเป็นไปตามกรอบวาทกรรม “ครอบครัว”